

מסורת הש"ס

א) [ג'ל מתיא, 3] (מס' תרומות פ"ו א) ג' לעיל יח;
ד) מסכות כח, 5) [קולר]
ש"פ, 1) [וע'ע מוס']
סוכה לו, ד"ה אמרו ומס'
מילין סד, ד"ה כוונתן.

תורה אור השלם

- 1. פי הגה הרשעים ידרכון קשת בוננו חצם על יתר לירות במו אפל ל'שי' לב; תהלים יב ב לא תאמרו קשר לכל אשר יאמר קצם הנה קשר ואת מורגו לא תיראו ולא תעריבו; ישעיהו יב ה 3. מה קח פה ומי לך פה פי חבבתך פה קבר חצבי מרום קברו חקקי סבלע משקן לו; ישעיהו כב טו 4. הגב י' משלשך טלשלה גבר ויתן עטה; ישעיהו כב יז 5. והצדור אשר בו הגנע בגדי ידיו פרמים וראשו יתקה פרוע ועל שפם יעטה וקטא קטא יקרא; יקרא יז מה 6. צנור יצנפך צנפה בדרך אל ארץ רחבת ידים שמה תמות וישבת מרבבות בלודך קלון בית אדנך; ישעיהו כב יח

גליון הש"ס

גמ' א"ל ואי קרי לבו רועה צמא; עין פ"ז דף ע"א מוס' ד"ה דלר"י;

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה קשר וחי דבענין ג' נאמנין וחי אינן נאמנין הס"י;

לעוי רש"י

דרות"א (רידוטר"א). סוגי המחוק את הוותיק תחת הקורה בבית-הבד.

מוסף רש"י

לעקל בית הבר. כמין קופה מסורגת כמנהג ואמרי סמיטת הימים טמן הגפת צלוחו עקל ומניח עליו קורה ומכניחו להולא המסקה השאל (ע"ז עה).

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כו.

עין משפט
נר מצוה

לג א מיי פ"א מהל' שמינית הלכה זא;
לד ב ג מיי סס פ"ח הלכה ז;

רבינו חננאל

גבאיין אלא בזמן שהמלכות מטילה מס כן וכך לנבחרו מן היהודים מכל אחד ואחד לפי מובנו ויכין דחיי רבנו הני מוכסין שמעריכין העם ונשואים מנם למקצת ומקילין עליהן ומכבדין על מקצתן ויתר מן הראוי נמצא גזונו לפיכך פסלינו רבנן: אמר רבא רועה שאמרו חכמים כי הן פסולין בין רועה בהמה דקה בין רועה בהמה גסה מסתבאר הכי כדברא מרתגן נאמנין עליו ג' רועי בקר מכלל דאלו לא אמר נאמנין עליו רועה בהמה גסה נמי פסולין הן לעדות ודחינן לדינא הן פסולין אבל לא לעדות מרתגן ג' דאי לעדות ג' להם לו ואקשנין אלא מאי לדינא אמאי רועי בקר כל בי תלתא דלא גמירי דינא פסילי ושנין אהא לאשמעינן אפי' הני דלא שכיחי ביישוב אי קבלינהו עליה אינו יכול לחזור בו אמר רב יהודה סתם רועה כו' כלומר אצ"פ שלא ארואו נוטל משדות אחרים ומשלך לפני בהמתו פסול. אבל סתם גבאי כשר עד שיראו אותו גובה ויתר ממאי דחיי ליה: אבהו דר' יודא סתם גבאי הוה י"ג שנין בי הוה את ריש גורא למתא הוה אמר רבנן דק עמי בא כחדרין ודבין כי קא ניתא נפשיה אמר י"ג מני דציידין לי בסדיני אהדינהו לפגוני דשקלתינהו מיניה ולא אצטריכו לי: אמר ר"ש בתחלה היו קורין אותן שביעית והיו אומרים אופסין כשרין סוחרין פסולין משרבו ממצי מעות לעניים ועניים אפי' ומייתא להו בניני מעות אמרו אחד זה וא' זה פסולין משרבו האנסין ומאן ניתא עובדי כוכבים ותובעין ארנוגא מינייהו התיירו להן לאסוף ולפרוע להן כדור ינאי דמכרוי ורעו שביעית משום ארנוגא חזרו לומר אוספין כשרין ורועין פסולין. ר' חייא בר זוטרא ור' יהושע בן יהודק הוה אויל לעבר שנה באסיה בשביעית פגע בהו ריש לקיש אזל בהדיהו חזיה להוואו גברא דכריב בשביעית אמר להו כהן חזורש כלומר כבודמה אני שוה החורש בשביעית כהן הוא כי הכהנים הם השוועים על השביעית א"ל יכול לומר אגיסטון אני בתוכה כדלומר יכול הוא שיאמר כהן וזמר אמרו לו יכול לומר אני וזמר שהיא עבודת האילן אלא זמורות לעקל בית הבר אני צריך לקשר לפיכך אני חותך אלו המזורות ומרתגן סאה תרומה שנפלה למאה סאה שביעית תעלה פחות ממאה ויקבו ומפני מה אין מוכרין אותה לכהן

משרבו האנסין ומאי ניהו ארנוגא. וא"ת ומשום ארנוגא המירו לתרום ולרועו דהויא איסורא מלאורייתא וי"ל דמיירי שביעית בזמן הזה דרצנן אי נמי וי"ל דפקוח נפש הוא ששאל להם המלך מס ואין להם מה יפרענו ומתים בתפיסת המלך והכי איתמר צירושלמי משום חיי נפש: **לעבר** השנה בעיסא. וא"ת היאך היו מעבדין צעסיא הא עסיא חוזה לארץ היא דלאמרינן פ' חוקת הצמים (צ"ד דף טו, ו) ושם עסיא ואספמיא וכו' וי"ל דלעבר ר"ל לחשוב והכי משמע מדקאמר כהן חזורש משמע שביעית היתה ואין מעבדין השנה שביעית דלאמרינן (לעיל ד' ג). **אגיסטון** אני בתוכה. פ"ה לשון ראשון שכר אני בטובה וקרקע של נכרי הוא ולא נהירא דלאמרינן גגיטין (דף סג, וס) אין עזרין עמי הנכרי שביעית ע"כ נראה שפירוש חז"ל שפירש הקונטרס משום ארנוגא: **לעקל** בית הבר אני צריך. וקשה דמ"מ מה צרך מ"מ הוה משצח הכנס דהכי אמרינן פרק כלל גדול (שם דף עג, וס) הזומר וזריך לע"ס חייב שמים משום קולר ומשום נטעו הכא נמי לחייב משום עזרות נטעו וי"ל דצדיד ליה צלוחו ענין דודאי קשה ליה דליכא לחייבו משום נטעו) דלאמרינן גזי שצת דשאני גזי שצת דמלאכת מחשבת אסרה תורה והא מתעבדלא מחשבתו אלל גזי שביעית אין לאסור רק היכא דמשצח הקרקע אלל הכא קשיא ליה וכה"ג שרי כדליתא פרק המוכר את הספינה (צ"ג דף טז, ב): **מיכרנו** ארנוגא ברמי תרומה. וא"ת והא אסור לעשות סחורה בפירות שביעית דלאמרינן נמסכת ע"ז (דף סג, ב) לאכלה ולא לסחורה וי"ל דסחורה היינו כשמוכרה בשוק כעין חנות דלמי לסחורה אלל פגע א' כעין אקראי צעלמא ליכא משום סחורה: **בדרך אל ארץ** רחבת ידיים. פ"ה כדור כזרה יסודצות חילות פ"א כגר שהוה גולה ל' דירה כמו מדור צאהלי רשע (מהללס פד) ל"א כדדור פלוט"ה צלע"ז כמו הכדור והאמוס (לקמן דף סח, ו) ואע"ג דלא כמיצ כדדור מ"מ אשכחן כי האלי דרשה דמיצ (קולת יב) דצרי חכמים דרצונות ורשעין (ירושלמי סנהדרין פ"ה) כדדור של צנות שזרקין זו ליד חצייתה של אדם מונס דצרי מזה לנצירו ולתלמדיו זה לזה ומתפקחין זה מזה ולא כמיצ כדדדונות: **מחשבה** בך ולא אמר ליה מר ולא מידי. אמר להו ואי קרי לכו רועי צאן מאי אמינא ליה מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוחתא חזקיה הוה דריש בחד סר רבוחתא כי אתא סנהריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שבנא יכי הגה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר הוה קא מסתפי חזקיה אמר דילמא חס ושלום נטיה דעתיה דקוב"ה בתר רובא כיון דרובא מימסרי אינהו נמי מימסרי בא נביא ואמר לו לא תאמרין קשר לכל אשר יאמר העם הוה קשר כלומר קשר רשעים הוה וקשר רשעים אינו מן המנין הלך לחצוב לו קבר בקברי בית דוד בא נביא ואמר לו מה לך פה ומוי לך פה כי חצבת לך פה קבר הגה ה' ממלטלך מלטלה גבר אמר רב ט' מלטולא דגברא קשי מדאיתתא ועמך עטה אמר רבי יוסי ברבי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב הכא ועמך עטה וכתוב התם ועל שפם יעטה צנופ יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידיים וגו' תנא הוא ביקש קלון בית אדניו לפיכך נהפך כבודו לקלון כי הוה נפיק איהו אתא גבריא לא אחדיה לרשא באפי משרייתיה אמרו

אוספין כשרין. דמצי למיכליניהו קודם זמן הביעור: ואולי עניים אספי להו. בשביל המעות והוה להו סומרי שביעית ורמננא אמר לאכלה ויקרא כהן ולא נחסורה (ע"ז סב). והכי משמע מתניין בתחלה לאלו הפסולין עכשו משום סומרי שביעית היו קורין אותן אוספי שביעית וכשרין משרבו האנסין חזרו לקרות את האוספין סומריין ופסולין: ארנוגא. מס עבזה המלך מן התבואות כך וכך כורין מן השדה לשנה: פוקו זרעו שביעית. שביעית בזמן הזה דרצנן ארנוגא. ריש לקיש: כהן חזורש. זה כהן הוא שחורש שביעית דלאמרינן לקמן נחשדו כהנים על השביעית: אגיסטון. שכר וקרקע של נכרי הוא. א"ר משום ארנוגא שכרו צעל הבית לחרוש: ספת. זומר כנס: עקל. דודר"א וזריכה לבית הצד לקשור את תפוח הימים כשעזרין אותן בקורה: הלכ יודע. לנו יודע אס לעקל נמכרין או לעקלקלות: לעקלקלות. לעבור על דת: סעלה. דתרומה צטילה צלחא ומאה והשביעית יאלל וז קודם זמן הביעור: לפחות. ממאה דהויא ליה מדומע ואסורה לזרים: ימכרו לכהן. דהא שרייה ל' תרומה: דמי סרומה. כלומר צול דתרומה אין דמיה יקרים כחולין לפי שאניה ראיה אלל לכהנים. כלומר ימכרנה צעליהם לכהנים צמה שיכול חזן מדמי התרומה שהוא חייב לתתם לכהן כהנס דמותר למכור שביעית ע"מ לאכול היא דמיה קודם הביעור: נחשדו כהנים. להשוות שביעית אחר זמן הביעור דמרוו זה הימירא משום דלשמינה תרומה וקדיש קדיש לגבייהו והשביעית נמי קדושת הארץ היא: אמרי. ר' חייא בר זוטרא ור' שמעון עליה דריש לקיש: טרודא הוא דין. קמתן הוא זה ומטריח דצדקו: כי מני הסס. לעלייה שמעבדין זה שנה כדלאמרינן בפ"ק (דף סג, ב): החשודין על השביעית. שנעשו סניגורין לשעשים: שלשה רועי צבך. צפרק כהן גדול (לעיל דף קט, ב): קשר רשעים הוא. והיאך אין סומכין על מנין זה לעשות כדצריהם ואפילו אי הו עושין עבור כדון וכדת אין השנה מתעברת על ידיהן דבעינן (א) צ"ד נמנין חוה אינו מנין: דא עקא. שאתה קורא אותן רשעים: שבנא. ממונה על צימו של חזקיהו מלך יהודה: השלימו. לעובדך: דירכין קשם כוננו חס וגו'. על סס שע"י חסן הוא מנצק להמית את אלויו צלשון הרע הכתוב סס: לא סאמרין קשר. אל תחשוב דעתך חזקיהו שיהא מניינו של שבנא מנין ליחשב רוב: צבני ציט דוד. שהיה מתאגה למרוד צמלכות וליקצר צמותו צקצורת המלכים: לנן ילפנך לנפס דדור. סבז יסבצון חילות כדור כשורה להגלותך אל ארץ רחבת ידים. ספייה דקרא שמה מות ושם מרכצות כדודק קלון ציט אלוין: כי הוה. שבנא נפיק עס סיעמו ללאל מירושלים ולהשלים עס סמחרייך

בדמי תרומה חזן מדמי אותה סאה ואמרינן זאת אומרת נחשדו הכהנים כי מטו לאסיה סליקו לאיגרא שלפוח לדרגא מתותיה אמרו טרודא הוא דין. אתא ריש לקיש לקמיה דר' יוחנן א"ל בני אדם החשודין על השביעית כשרין לעבר השנה. וא"ת חשבינא כרועי בקר דעברי שאתא אפומייהו לא הני קשר רשעים אינו מן המנין א"ר יוחנן דא עקא כלומר זו צרה: שבנא הוה דריש בתלת סרי רבוחתא וחזקיה בחד סר והוה חזקיה מסתפי דלמא משנא קוב"ה בתר רובא. בא הנביא ואמר לא תאמרין קשר לכל אשר יאמר העם הוה קשר ואת מוראו אל